

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2010, sp. zn. 3 Tdo 669/2010, ECLI:CZ:NS:2010:3.TDO.669.2010.1

Číslo: 41/2011

Právní věta: Při určení výše značného prospěchu získaného trestným činem podílnictví ve smyslu § 89 odst. 11 a § 251 odst. 2 tr. zák. (ve znění účinném do 30. 6. 2008) je nutno vždy vycházet z tzv. čistého prospěchu, který vyjadřuje skutečnou výši obohacení pachatele (podílníka). Zpravidla zde lze vycházet z hodnoty věci nebo jiné majetkové hodnoty, s níž pachatel (podílník) disponoval. Nelze tak ovšem činit mechanicky, ale podle okolností případu je nutno brát zřetel i na existenci skutečností, jež mohou snižovat čistý prospěch podílníka. Jde např. o náklady podílníka vynaložené na opatření si věci či jiné majetkové hodnoty získané trestným činem jiné osoby, náklady na její opravu apod. (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 1/1999 Sb. rozh. tr.), ale rozdíl může spočívat i v poškození věci při páchaní trestného činu jinou osobou nebo po něm v době, než se dostala do dispozice podílníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.06.2010

Spisová značka: 3 Tdo 669/2010

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Podílnictví, Prospěch

Předpisy: § 251 odst. 1 tr. zák.
§ 89 odst. 11 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání, která podali obvinění J. B. a T. H., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 12 To 93/2009, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 57 T 3/2008.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. 57 T 3/2008, byli obvinění J. B. a T. H. pod bodem I. výroku o vině uznáni vinnými trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. (ve znění účinném do 30. 6. 2008) spáchaným ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., jehož se dopustili tím, že v přesně nezjištěné době v období nejméně od května roku 2005 do svého zadržení dne 9. 7. 2005 po předchozí vzájemné dohodě přesně nezjištěným způsobem získávali do své dispozice různá osobní motorová vozidla, o nichž věděli, že byla v témže období

odcizena jinou osobou, případně osobami v P. a na různých místech České republiky, a tato vozidla užívali a ukrývali v nebytových prostorách v bývalém pivovaru v kóji v U., jejíž část měl obviněný J. B. pronajatou, přičemž se jednalo o motorová vozidla konkretizovaná pod body 1. až 10. výroku o vině, jejichž celková hodnota činila částku ve výši 2 197 000 Kč.

Obviněný J. B. byl za výše uvedený trestný čin a za další trestné činy spáchané s ním v souběhu a konkretizované ve výroku o trestu odsouzen podle § 222 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 6 let, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Obviněný T. H. byl za uvedený trestný čin a za další trestný čin spáchaný s ním v souběhu odsouzen podle § 251 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. V rozsudku soudu prvního stupně pak byly učiněny i další výroky.

O odvoláních obviněných J. B. a T. H. podaných proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 12 To 93/2009, jímž obě odvolání podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podali oba obvinění dovolání, v nichž uplatnili dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněných soud prvního stupně důsledně nezjistil skutkové podklady pro naplnění znaku skutkové podstaty trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 2 tr. zák. spočívajícího v dosažení značného prospěchu, protože jeho výše není totožná s celkovou hodnotou motorových vozidel, která byla podle soudu odcizena neznámými osobami. Jak dále obvinění zdůraznili, rozsah poškození odcizených motorových vozidel při jejich krádeži nebo případně později nelze zahrnovat do výše prospěchu pachatelů trestného činu podílnictví, přičemž ani příbraný znalec podle vlastního vyjádření nepřihlédl k uvedenému poškození odcizených vozidel. Obvinění nesouhlasí s argumentací odvolacího soudu k této otázce, podle něhož poškození vozidel jde na vrub toho, kdo je po odcizení vědomě přechovával. Jestliže pachatel převedl na sebe věc již dříve poškozenou, převzal ji v nižší hodnotě, než jakou původně měla, a podle obviněných je nepochybně nutné přihlížet k takovému poškození. Obvinění uplatnili ještě některé další námitky a v závěru svých dovolání navrhli, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Praze a aby věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

K dovoláním obviněných J. B. a T. H. se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru výše prospěchu obviněných jako pachatelů trestného činu podílnictví nebyla v napadených soudních rozhodnutích přesně zjištěna. Tuto vadu pak soudy překlenuly nesprávným právním názorem, podle kterého k případnému poškození odcizených motorových vozidel nelze přihlížet při stanovení jejich hodnoty pro posouzení, zda byl naplněn znak spočívající v dosažení značného prospěchu. Na druhé straně je však podle státního zástupce nutno vzít v úvahu, že tato vada by mohla zpochybnit právní kvalifikaci skutku jako trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., pouze kdyby výše prospěchu získaného obviněnými nepřesahovala částku 500 000 Kč, která je dolní hranicí značného prospěchu (§ 89 odst. 11 tr. zák.). Cena odcizených motorových vozidel uvedená ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně ve výši 2 197 000 Kč však přesahuje uvedenou hranici více než čtyřikrát, přičemž ze skutkových zjištění nevyplývá, že by tato vozidla trpěla jinými poškozeními než těmi, která byla způsobena při jejich odcizení (poškozené zámky, spínací skříňky apod.) a která nemohla mít jakýkoliv podstatnější vliv na snížení hodnoty odcizených vozidel. Případná náprava takové vady by tedy podle názoru státního zástupce nemohla mít vliv na použitou právní kvalifikaci skutku a v podstatě žádný dopad ani na výroky o (souhrnných) trestech, které byly oběma obviněným ukládány i za sbíhající se trestnou činnost. Proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.

Nejvyšší soud dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

Uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. odpovídá jen dovolací námitka obviněných J. B. a T. H., v níž vytkli vadné právní posouzení otázky, zda naplnili zákonný znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podílnictví spočívající v opatření značného prospěchu ve smyslu § 251 odst. 2 tr. zák. (ve znění účinném do 30. 6. 2008). Obvinění totiž důvodně poukázali na skutečnost, že při ocenění odcizených motorových vozidel nebylo přihlédnuto k jejich poškození a že částka ve výši 2 197 000 Kč, kterou měli získat jako prospěch z trestného činu podílnictví, představuje ve skutečnosti škodu způsobenou krádeží motorových vozidel k datu jejich odcizení. Přesto soudy nižších stupňů postavily na roveň výši prospěchu obviněných jako podílníků a výši škody způsobené odcizením motorových vozidel, i když ze skutkových zjištění dovodily, že odcizená vozidla byla poškozena v souvislosti s jejich krádeží.

Při určení výše značného prospěchu získaného trestným činem podílnictví ve smyslu § 89 odst. 11 a § 251 odst. 2 tr. zák. je ovšem nutno vždy vycházet z tzv. čistého prospěchu, který vyjadřuje skutečnou výši prospěchu ve smyslu obohacení pachatele (podílníka). Zpravidla je zde možno vycházet z hodnoty věci, s níž pachatel (podílník) disponoval. Nelze tak ovšem činit mechanicky, ale podle okolností případu je nutno brát zřetel i na existenci skutečností, jež mohou snižovat čistý prospěch podílníka. Jde např. o náklady podílníka vynaložené na opatření si věci získané trestným činem jiné osoby, náklady na její opravu apod. (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 1/1999 Sb. rozh. tr.).

Jsou-li výše uvedené zásady aplikovány na případ obviněných J. B. a T. H., lze dovodit, že pokud jde o hodnotu věci, která byla získána trestným činem krádeže podle § 247 tr. zák., je z hlediska čistého prospěchu podílníka rozhodná její hodnota v době, kdy se věc dostala do jeho dispozice, a nikoli – bez dalšího – hodnota věci, jakou měla v době odcizení. Trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák. se totiž vyznačuje tím, že podílník se žádným způsobem nepodílel na spáchání trestného činu, jímž byla věc získána (zde krádeže), tedy ani na škodě způsobené takovým trestným činem. Škoda ostatně ani není znakem skutkové podstaty trestného činu podílnictví. Navíc tzv. čistý prospěch podílníka se nepochybně snižuje, má-li jím převzatá věc sniženou hodnotu v důsledku jejího případného poškození při odcizení či při spáchání jiného trestného činu, jímž byla získána.

Nelze tedy souhlasit s právním názorem odvolacího soudu v nyní posuzované věci, podle něhož „poškození odcizené věci jde na vrub toho, kdo takovou věc vědomě přechovává, nenajde-li se ten, kdo věc odcizil, takže poškození nelze odečítat podílníkovi od výše způsobené škody“. Odvolací soud si totiž nejen zjevně vůbec neujasnil rozdíl mezi škodou způsobenou pachatelem trestného činu krádeže a prospěchem podílníka, ale navíc takový právní názor by zaváděl jakousi quasiodpovědnost podílníka za škodu způsobenou trestným činem jiné (nezjištěné) osoby. Ve svých důsledcích by mohl vést až ke zcela pochybným závěrům, podle kterých by byla přičítána cena nepoškozeného motorového vozidla k prospěchu podílníka, který na sebe převedl již nekompletní a nepojízdný vrak předtím odcizeného nepoškozeného vozidla (např. za účelem získání náhradních dílů).

Lze tedy uzavřít, že výše prospěchu obviněných J. B. a T. H. nebyla v rozhodnutích soudů nižších stupňů náležitě (resp. přesně) zjištěna. Tato vada přitom vychází z chybného právního názoru, podle něhož v případě podílnictví nelze přihlížet k eventuálnímu poškození odcizených motorových vozidel pachatelem trestného činu krádeže a takto snížená hodnota odcizených věcí nemá žádný význam z hlediska posuzování prospěchu podílníka.

Na druhé straně celková hodnota motorových vozidel získaných obviněnými J. B. a T. H. uvedená ve výroku o vině a dosahující výše 2 197 000 Kč více než čtyřikrát přesahuje dolní hranici značného prospěchu ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák., tedy částku ve výši 500 000 Kč. Ze skutkových zjištění soudů zároveň nevyplývá, že by obviněným vznikly nějaké náklady spojené s převedením či ukrýváním odcizených motorových vozidel, což obvinění ani netvrdí, ani že by tato vozidla trpěla jinými než drobnými poškozeními, která byla způsobena při jejich odcizování (poškozené zámky, spínací skříňky apod.) Jakákoliv jiná výraznější poškození nezmiňují ve svých dovoláních ani

obvinění. Namítaná poškození pak nemohla mít jakýkoliv podstatnější vliv na hodnotu odcizených motorových vozidel ani na výši prospěchu obou obviněných.

Nejvyšší soud tedy dospěl k závěru, že výše zjištěná vada ve svém důsledku není natolik významnou, aby pro ni nemohla obstát rozhodnutí soudů nižších stupňů a aby nebylo možno spravedlivě trvat na jejich právní moci a stabilitě. Za daných okolností totiž hmotně právní pochybení soudů nezpochybňuje právní kvalifikaci stíhaného skutku jako trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., která je jinak věcně správná. V posuzované věci navíc nejde o případ, v němž by se výše prospěchu získaného obviněnými J. B. a T. H. pohybovala těsně kolem kvalifikační hranice představované částkou 500 000 Kč, aby tedy bylo nezbytné stanovit zcela přesnou výši jejich čistého prospěchu k posouzení základní otázky, zda obvinění naplnili znaky trestného činu podílnictví nejen v základní skutkové podstatě. Zároveň se zjištěné pochybení - vzhledem k závažnosti spáchaného skutku - nemohlo nijak významně projevit ani ve výměře uložených trestů, které navíc byly obviněným ukládány jako tresty souhrnné nejen za nyní projednávaný trestný čin, ale i za další trestnou činnost. O náhradě škody pak bylo rozhodnuto pouze výroky o odkázání poškozených na řízení ve věcech občanskoprávních podle § 229 odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud dovodil, že projednání dovolání obviněných J. B. a T. H. by nemohlo zásadně ovlivnit jejich postavení a otázka, která byla z podnětu jejich dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu a nečiní ve výkladové praxi žádné potíže. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř. odmítl dovolání obou obviněných.